

2020

Blekingsbläddran

Föreningen Blekinges Flora

Föreningen Blekinges Flora

Föreningen Blekinges Flora bildades för att främja den botaniska verksamheten i landskapet. Föreningen grundades 1994 som en fortsättning på det nyligen avslutade inventeringsprojektet. Vi har möten två gånger per år med föredrag och dessutom exkursioner på våren, sommaren och hösten. Vi ägnar oss åt både blomväxter och olika kryptogamgrupper (mossor, lavar, svampar, alger). Föreningen har dessutom floraväktarverksamhet. 1998 startade föreningen ett svampprojekt med syfte att inventera främst storsvampar, men även i viss mån mikrosvampar. Vi deltagar även i de vilda blommornas dag, med lokala exkursioner i juni månad.

För att bli medlem kan du betala in årsavgiften på 100 kr (20 kr för familjemedlemmar) till bankgiro: 5704-5205 eller via swish till: 123 161 3090. Ange namn och adress, samt att du är ny medlem. Alternativt kan du höra av dig till någon i styrelsen.

Ordförande: Lars Fröberg
Sofiaparken 4E, 222 41 Lund
tfn 076-848 9945
e-post: larsfroberglund@gmail.com

Kassör: Vakant

Floraväktaransvarig: Åke Widgren
Kontaktuppgifter, se ovan.

Protokollsekreterare: Åke Widgren
Ronnebyg. 10, 371 32 Karlskrona
tfn 0709-831 449
e-post: cotula@gmail.com

Svampprojektet: Jonny Svensson
Karsahult Pl 81, 360 10 Ryd
tfn 0459-833 45
e-post: jonny.g.a.svensson@gmail.com

Programsekreterare: Johan Wolgast
Hunnemarav. 7, 374 34 Karlshamn
tfn 0708-154424
e-post: johanwolgast@yahoo.co.uk

Föreningens hemsida:
www.blekingesflora.se

Blekingebläddran

För innehåll och författarinstruktioner, se bakpärmen insida.

Redaktör: Lars Fröberg, Sofiaparken 4E, 222 41 Lund.
tfn 076-848 9945, e-post: larsfroberglund@gmail.com

Redaktionskommitté: Joakim Hemberg, Åke Widgren.

Omslagsbild: Vildris kan gå i blom på hösten efter varma somrar. Foto B. Nilsson.

Förord

Jag har en tråkig nyhet att förmedla; Thomas Vestman gick bort under våren. Thomas var kassör i vår förening sedan ett par år. Han jobbade på Länsstyrelsen i Karlskrona, bl.a. med invasiva arter. Jag kom i kontakt med honom i samband med en inventering av ogräs i Blekinges åkrar som Thomas drev - få liknande inventeringar har gjorts i Sverige.

På nationell nivå har vi dessutom förlorat en av botanikens förgrundsgestalter, Thomas Karlsson. Han uppmuntrade redan på 1980-talet till landskapsinventeringar runt om i Sverige och var själv drivande i det enormt omfattande projektet i Småland. Som redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift, moderniserade han tidskriften som blev ett forum för alla växtintresserade. Han höll i en checklista över alla vilda kärllväxter i Norden och på senare år kom han ut med en landskapskatalog kopplad till Artportalen, vilken anger alla vilda arters förekomster per landskap. Thomas lämnar ett stort tomrum efter sig bland oss botanister.

Det har varit ett märkligt år med dessa förluster, samt med corona-pandemin liggande som ett ok över oss. Flera aktiviteter har fått ställas in och kontakter över nätet har blivit allt viktigare. Icke desto mindre får vi chansen till att vara ute i naturen mer - växterna bryr sig föga om våra virusinfektioner! Bland annat hade vi en floravårdsdag för majnycklar och kunde konstatera att arten stadigt ökar på lokalen vid Kuggeboda - en rapport om läget ges i detta häfte. Vidare rapporterar Åke Widgren om läget med vildris, som tyvärr minskat under det senaste decenniet. Torgny von Wachenfeldt presenterar några små ”makroalger” inom hans verksamhet i föreningens algprojekt, medan Olle Holst och Johan Wolgast sammanfattar resultaten från ett mossläger som vi hade i Bräkne-Hoby förra hösten. Lägre gav mersmak, så det finns nog chans till flera mossläger framöver.

Tidigare under våren hade några av oss ett möte om uppfräschning av hemsidan och Bertil Martensson som är ansvarig för den är mycket entusiastisk. Bland annat har vi tänkt att skapa ett bildarkiv där alla kan lägga in bilder av växter och växtmiljöer, samt en sida där rapporter från olika aktiviteter kan presenteras. Vi har även planer på att datera upp länken till utflyktsmål, så den blir aktuell. Hemsidan har nu även blivit extra viktig, med tanke på den stora risken för inställningar och flyttade aktiviteter som meddelas. Håll därför gärna koll på vad som händer på www.blekingesflora.se.

Väl mött Lars Fröberg (ordförande och redaktör)

Vildris i Blekinge

Åke Widgren

Vildris är ett sällsynt gräs som växer längs åar och sjöar. Arten blommar sällan i våra trakter men kan hittas med blommor på sensommaren/hösten om sommaren varit varm. En inventering av arten gjordes 2005–06 då ganska rikliga bestånd kunde hittas. Åke Widgren rapporterar här om en återinventering som gjordes 2019, då det visade sig att arten gått kraftigt tillbaka, sannolikt p.g.a. igenväxning.

Vildris *Leersia oryzoides* är en ovanlig växt i Blekinge. De kända förekomsterna är begränsade till 19 lokaler i de näringsrika nedre delarna av fyra vattendrag: Mörrumsån, Mieån, Ronnebyån och Nättrabyån. Arten följdes upp ganska noga inom floraväxeriet under 2005 och 2006, men därefter har endast sporadiska eftersök gjorts. Under 2019 gjordes en återinventering av alla de 17 lokaler som hyst arten efter år 2000.

Utbredning och ekologi

Vildris har en vid utbredning i Europa, Asien och Nordamerika, men är ovanlig i de nordiska länderna. I Finland

finns tre lokalgrupper vid Finska viken. I Danmark är arten inte sedd sedan 1960 och i Norge saknas den helt. I Sverige förekommer den främst i Skåne, Halland, Blekinge och Småland, men enstaka lokaler finns även i Bohuslän, Östergötland och Västergötland (ArtDatabanken 2015). De flesta och även största lokalerna finns i Halland, norra Skåne och sydvästra Småland men även Blekinge har haft mycket rika förekomster (fig 1).

Arten växer främst på finsediment i eller vid sjöar, dammar, åar och större bäckar med näringsrikt vatten, men på kalkfattig mark. Den har svårt att konkurrera med storvuxna gräs som vass *Phragmites australis* och jättegröe *Glyceria maxima*. Den kan även kolonisera blottlagda stränder som genom vattenståndsregleringar hålls fria från besvärande konkurrens (ArtDatabanken 2015).

Vildris är rödlistad som sårbar (VU). Förutom igenväxning så nämns vattenreglering eller på annat sätt förändrad hydrologi som de största hoten (ArtDatabanken 2015). I Skåne var vildris utsedd till fokusart i floraväk-

Fig. 1. Utbredningen av vildris i Blekinge 1980 – 2019. Utdrag ur Artportalen 2020-05-02.

Fig. 2. Vildrisbestånd intill en brygga i Nättabyån, norr om Nättaby kyrka, 2017-09-07. Foto: Å. Widgren.

teriet under 2018. Samtliga 57 kända lokaler besöktes. Arten återfanns på 41 av dem och dessutom hittades 17 nya lokaler. Sammanlagt räknade man in omkring 60 000 strån, vilket är ett rekordstort antal. Samtidigt visade det sig att flera områden hotas av igenväxning med vass, andra gräs och högrörter (Wigermo 2019). Om den stora mängd som räknades 2018 beror på att det var lågvatten och därför lätt att hitta vildriset kan man bara spekulera om.

Vildriset blommar sent på säsongen, i augusti-september. Vippan är då vanligen helt innesluten i bladslidan. Endast under varma somrar utvecklas toppställda vippor (se omslagsbild). Med allt varmare somrar och höstar ökar sannolikheten att vi får se vildris med utvecklade vippor. Den 8 september 2019 kunde jag själv notera detta på två av lokalerna vid Ronnebyån.

Lokalområden

Mörrumsån. Vildris samlades första gången i Mörrumsån vid Elleholm 1884 av F. Svanlund (Virtuella herbariet, belägg i Lund). I Blekinges Flora (Holmgren 1942) uppgavs arten från ”ån vid Elleholm”, utan närmare precisering. I samband med landskapsflorainventeringen 1980–2005 hittades den på fyra lokaler utspridda på en kilometerlång sträcka; ännu en lokal tillkom 2006. Den totala populationen 2006 beräknades till 1 564 m². Ytterligare två lokaler påträffades 2017, dels en rik förekomst (154 m²) vid den östra åfåran nära Storevass, dels ett litet bestånd vid en nyanlagd våtmark (damm) omedelbart öster om ån. Vid återinventeringen 2019 påträffades arten på endast två lokaler, med en totalpopulation på drygt 13 m², vilket innebär att det skett en dramatisk minskning i området.

Fig. 3. Biotopbild från centrala Ronneby, där vildriset växer längs den stensatta kanten av Ronnebyån, alldeles intill stadshuset. 2020-05-28. Foto Åke Widgren.

Mieån. Det första kända fyndet av vildris i Blekinge gjordes av R.O.I. Wallengren i Mieån vid Karlshamn 1883 (Virtuella herbariet, belägg i Lund). Under de följande årtiondena samlades arten ytterligare ett flertal gånger vid Karlshamn. Holmgren (1942) nämner även en förekomst vid "Asarum, Gustavsborg", vilket sannolikt avser samma åsträcka. Arten hittades ånyo vid landskapsflora-inventeringen 1988 av Bengt Hallberg, 300–400 m norr om brandstationen "i alkärr och invid ån", men har därefter inte kunnat återfinnas trots noggranna eftersök under 2009 och 2011. Området domineras idag av tät och högvuxen vegetation, och vildriset är med all säkerhet utgånet.

Ronnebyån. Den första uppgiften om vildris vid Ronnebyån är från

1888, då arten samlades i "Ronneby vid vattenfallet" av F. Svanlund (Virtuella herbariet, belägg i Lund). Arten uppgavs från Ronnebyån av Holmgren (1942), som "flerstädes utmed ån mellan S bron och Kallinge". Den har ännu idag en relativt stark ställning på sträckan, även om igenväxning har gjort att populationen har minskat under senare år. Vid landskapsflora-inventeringen påträffades arten på åtta lokaler längs ån från Ronneby brunn i söder till Kallebergabron i norr (nästan 6 km). En ny lokal hittades 2006. Den kända totalpopulationen beräknades samma år till 52 m². År 2013 hittades ytterligare en lokal i Ronneby (1 m²). Vid återinventeringen 2019 återfanns arten på fem av de 10 lokalerna, med en totalpopulation på 22 m².

Nättrabyån. I Nättrabyån hittades arten 1888 vid Vörta kvarn av F. Svanlund (Virtuella herbariet, belägg i Lund; Svanlund 1889). Liksom vid Mieån gjordes ett stort antal insamlingar i slutet av 1800-talet och en bit in på 1900-talet. Svanlund uppger arten också från ”ån nära kyrkan” (Svanlund 1889). B. Holmgren nämner även ”ån mitt för Alnarydsbanans station” (sedd av Holmgren och G. Samuelsson). I Virtuella herbariet finns många belägg från Nättraby fram till och med 1949. Bland annat samlade Ove Almborn den strax norr om kyrkan 1934. Troligen gjordes alla äldre insamlingar på en begränsad åsträcka. Arten återfanns 2005 av Bengt Nilsson, strax norr om kyrkan, alltså efter cirka 70 år. Vildriset finns alltså kvar, och växer i kanten av en brygga (Fig 2). Mängden har varit relativt konstant med omkring 5 m² sedan återupptäckten 2005.

Det virtuella herbariet innehåller även en uppgift om ett belägg från ”Blekinge, Karlskrona” 1884, samlat av Wittrock (belägg i Stockholm). Någon lämplig vildrisbiotop vid Karlskrona finns inte. Närmaste möjliga växtplats är Lyckebyån vid Lyckeby, norr om stan, men ån har inventerats i början av 2000-talet utan att något vildris påträffats. Uppgiften bör nog tas med en nypa salt.

Vildrisets status i Blekinge

Vid inventeringen 2019 kunde vildriset endast återfinnas på åtta av de 17 besökta lokalerna. Den totala populationen beräknades till 40 m² (täckningsgrad), vilket kan jämföras med

1 564 m² omkring 2006. Om man som en enkel schablon räknar med att det går 50 skott per m² (vilket är en rimlig siffra) innebär det att totalpopulationen i Blekinge minskat från cirka 78 000 skott till 2 000 skott på 13 år.

Den största minskningen har skett vid Mörrumsån, där den i särklass rikaste lokalen minskade i täckningsgrad från 1 300 m² till 100 m² mellan 2008 och 2012. År 2019 noterades endast 13 m². Orsaken till minskningen är igenväxning med främst vass, som en följd av minskad eller helt upphörd beteshävd. En annan rik förekomst vid Mörrumsåns mynning, som hittades så sent som 2017 (154 m²), gick inte att återfinna. All vegetation var borta och åbotten där vildriset vuxit var helt blottad. Här talar allt för att det är erosion som förstört växtplatsen.

Även vid Ronnebyån har vildriset minskat, men inte lika drastiskt som vid Mörrumsån. Populationen har under samma tidsperiod minskat från 52 m² till 22 m². Även här är det igenväxning och överskuggning som är huvudorsaken. Den rikaste lokalen, strax intill kommunhuset och polisstationen, bedömer jag som stabil. Här växer vildriset längs den stensatta åbrinken, där själva stensättningen motverkar igenväxning (fig 3).

Förmodligen finns det ett visst mörkertal av oupptäckta lokaler, men jag tror ändå att det är marginellt i jämförelse med den idag kända totalpopulationen på 40 m² (ca 2 000 skott). Jag bedömer att de fyra åsträckorna är ganska välinventerade. Möjligheten att hitta nya lokaler är troligen störst

vid Ronnebyån, där växtplatserna är utspridda på en betydligt längre sträcka än vid Mörrumsån. Sannolikheten att det skulle finnas okända förekomster i någon av de övriga blekingeåarna tror jag är liten. De näringsrika nedre delarna av Bräkneån, Vierydsån och Lyckebyån är möjliga i teorin, men de är ganska noggrant inventerade i samband med eftersök av andra arter.

Vildrisets framtid i Blekinge är ovisst. Den stora minskningen, som främst beror på igenväxning, riskerar att fortsätta och särskilt oroväckande är den negativa trenden vid Mörrumsån. Det är viktigt att arten även i fortsättningen följs inom floraväxteriet.

Tack

Stort tack till Johan Wolgast och Ivar Björegren som inventerade lokalerna vid Mörrumsån.

Citerad litteratur

- Fröberg, L. 2006. *Blekinges Flora*. SBF-förlaget, Uppsala.
- Holmgren, B. 1942. *Blekinges Flora*. Karlskrona.
- Svanlund, F. 1889. Anteckningar till Blekinges Flora 3. *Bot. Notiser* 1889: 6–11.
- Wigermo, C. 2019. Vildris *Leersia oryzoides* i Skåne. *Bot. Notiser* 2019: 45–49.

Internetkällor

- ArtDatabanken. 2015.
Rödlistningsbedömning Vildris *Leersia oryzoides*. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/935>
- Virtuella herbariet. <http://herbarium.emg.umu.se>
- Åke Widgren, Ronnebyg. 10, 371 32 Karlskrona
E-post: cotula@gmail.com

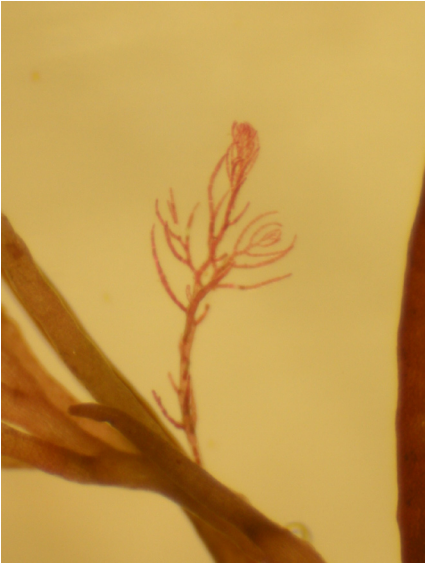
Små marina makroalger i Blekinge

Torgny von Wachenfeldt

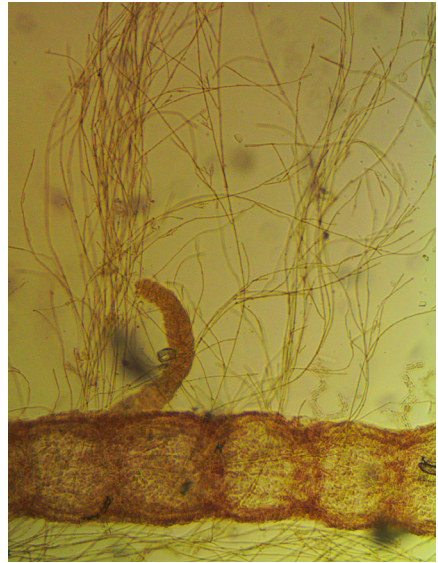
För några år sedan bildade Torgny en algsektion inom vår förening, tillsammans med Roland Bengtsson och Åke Widgren. Det finns en checklista över kända arter av marina alger i Blekinge utlagd på föreningens hemsida. I denna artikel skriver Torgny om små makroalger (dvs. flercelliga alger). Han tar även upp några arter som han hittat i landskapet, vilka han presenterar med bilder tagna i ljusmikroskop.

Blekinges Floras algsektion har upprättat en checklista över Blekinges marina alger, vilken finns på hemsidan. Av denna framgår att ca 130 arter har noterats i Blekinges farvatten. En stor del av fynden härrör från Tore Levrings

undersökningar i slutet av 1930-talet (Levring 1940). Den marina floran domineras av ett 25- tal arter rödalger, brunalger och grönalger. En förteckning över dessa arter kommer att finnas på hemsidan. Av de övriga ca 100 arterna

Fig. 1. Rosendun (*Aglaothamnion roseum*). En upp till några cm stor rödalga i ungt stadium, med 10–15 μm tjocka ändgrenar. Växer på mer än 5 m djup, på röd- och brunalger.

Fig. 2. *Acrochaetium leptoneuma*. En rödalga med 0,3–0,4 mm långa, upprätta och 3–4 μm tjocka trådar, på grovsläke (*Ceramium rubrum*). Som färsk vackert röd och växer på 5–15 m djup.

Ordförklaringar

Endozooiskt växtsätt hos en organism som lever i ett djur

Endofytiskt växtsätt hos en organism som lever i en växt

Epifytiskt växtsätt hos en organism som lever på en växt – *mikroepifyt* en epifyt som inte syns för blotta ögat

Generationsväxling en växling mellan två generationer i en livscykel, där den ena generationen har dubbelt kromosomtall – *isomorf generationsväxling* de två generationerna ser likadana ut; *heteromorf generationsväxling* den ena generationen är större än den andra och har ofta ett annat utseende

Morfologi det yttre utseendet av en organism – *morf* ett av flera stadier med unik morfologi (kan även gälla populationer som avviker inom en art)

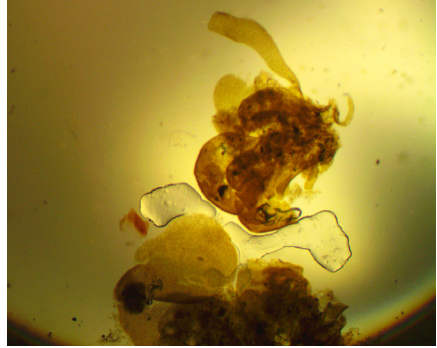
Parafyser sterila trådar mellan sporangier

Relikt en art med populationer som har snörts av från det huvudsakliga utbredningsområdet, t.ex. en fjällart som finns kvar i södra Sverige efter inlandsisens tillbakadragning

Sporangier behållare som producerar sporer, vilka ger upphov till ett nytt individ på könlös väg

har huvuddelen inte observerats under de senaste 80 åren. Detta beror delvis på att inga större eller mera ingående inventeringar har gjorts.

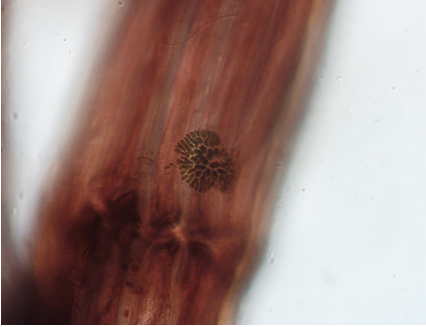
I Blekinges kustvatten varierar salthalten mellan ca 6,5 och 8 ‰ och i Bohuslän mellan ca 20 och 30 ‰. Den låga salthalten i Östersjön i förhållande till den svenska västkusten påverkar den marina floran på flera olika sätt, dels genom ett reducerat artantal från Bohuslän ca 320 arter till Blekinges

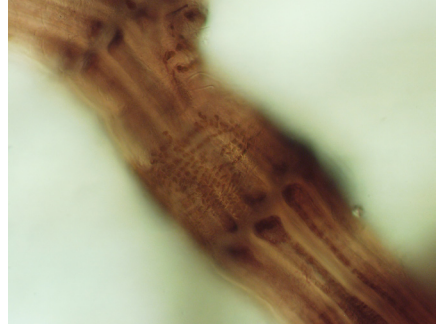
Fig. 3. Mäsgrönka (*Prasiola stipitata*). En grönalg bestående av 5–10 mm stora skivor med ett cellskikt. Växer i stort antal på fågelgödslade klippor och stenblock strax över vattenytan.

130, dels genom förändrad morfologi. I förhållande till sitt utseende på västkusten är individerna mer eller mindre starkt förkrympta i storlek, t.ex. hos rödalgen nervtång *Delesseria sanguinea* och brunalgen sockertång *Laminaria saccharina*. Den senare blir på västkusten mer än en meter lång men vid sin utbredningsgräns i Hanöbukten endast ca 15 cm. Både den totala storleken och i vissa fall även cellstorleken reduceras. En annan skillnad mellan Västerhavet och Blekinge är en förändring av den vertikala utbredningen. Man ser att de arter som klarar sig i det bräckta vattnet ofta ändrar sin utbredning i djupled och förekommer på större djup än på västkusten. Till exempel sockertången växer nära ytan i Bohuslän men under 15 meters djup i Blekinge. För södra Östersjön rör det sig om ca 25 arter som finns på större djup.

Bland makroalger (dvs. flercelliga alger) förekommer en hel del mycket små arter. I Blekinges kustvatten rör

Fig. 4. *Pringheimiella scutata*. En liten skivformad 150–200 μm stor grönalg, ett cellager tjock, här på fjäderslick (*Polysiphonia fucooides*). Finns sparsamt till sällsynt, mest under höst och vinter.

Fig. 5. *Entocladia viridis*. En grönalg som här växer på fjäderslick (*Polysiphonia fucooides*). Cellerna är 3–4 μm breda och syns som små prickar i mitten av bilden.

det sig om ca 40 arter. Rent praktiskt kan man dela in dessa i två grupper: Ogrenade trådar på ej levande substrat och oftast grenade trådar, så kallade mikroepifyter. Den förstnämnda gruppen har celler från ca 10–50 μm i bredd. De är synliga för blotta ögat genom att de i regel förekommer i stort antal och bildar en heltäckande beläggning på stora stenar nära vattenytan, främst under våren, vilket gör att man kan observera dem, t.ex. rödalgen purpurtråd *Bangia fuscopurpurea*, grönalgssläktet armbandsalger *Ulothrix* och grönalgen fransalg *Urospora penicilliformis*.

Den andra gruppen går under beteckningen mikroepifyter. De kan vara antingen grön-, brun- eller rödalger. Cellbredden hos dem kan variera från ca 1,5–20 (–50) μm och längden från ca 1–2(–3) mm. De är ej synliga för blotta ögat och förekommer växande på ytan av andra alger och i vissa fall även på blomväxter (dvs. epifytiskt), antingen som grenade eller ogrenade trådar eller som små skivor eller kuddar. Vissa arter

kan även växa mellan eller i celler av andra alger (dvs. endofytiskt). En del av dessa mikroskopiska arter kan även växa i eller på djur som till exempel i musselskal (dvs. epi-/endozoiskt). De flesta arterna i denna grupp förekommer i regel på större djup. En del av dessa små makroalger har vid närmare studier visat sig ingå i andra algers livshistoria, då ofta i form av en mindre morf i relation till en större, som tolkats som en annan art, s.k. heteromorf generationsväxling. Även isomorf generationsväxling där bägge generationerna är lika stora kan förekomma. Ytterligare få av dessa mikroskopiska arter har något svenskt namn.

I Blekinge och övriga delar av egentliga Östersjön har man funnit några arter som är relikter, vilka är saltvattenskrävande och bundna till lägre temperaturer. De förekommer inte längs den svenska västkusten utan påträffas först vid Norges kust och norrut, nämligen taggtofs *Halopteris scoparia* och ishavstofs *Sphacelaria*

Fig. 6. Tångludd (*Elachista fucicola*). En brunalg som består av 2–3 mm stora, hårda kuddar med ca 10 mm långa, ogrenade, 25–30 µm tjocka trådar. Mellan trådarna finns mörka, klubblika sporangier och parafyser. Tångludd växer bara på blåstång som avsöndrar en tillväxsubstans. Den är vanlig vår-sommar, men kuddarna kvarstår på hösten. Foto Medins Havs- och Vattenkonsulter AB.

arctica. En teori är att de skulle ha invandrat under Litorinahavets tidsperiod med saltare och kallare vatten och sedan blivit avsnörda från sitt ordinarie utbredningsområde (Levring 1939). Taggtofs har inte observerats i Blekinge under de senaste 100–150 åren. Arten uppges ha moderna fynd från Bottenhavet och Bottenviken (Nielsen 1995). Ishavstofs förekommer sparsamt i Hanöbukten men är vanligt förekommande från norra Öland till Haparanda (Nielsen 1995).

Föreningens Algsektion har bland annat som mål att inventera och avbilda de mikroepifytiska algerna som upptas i checklistan och kanske också finna ytterligare arter. För den skull har föreningen nyligen införskaffat en kamerautrustning för mikroskopfotografering. Detta arbete är mycket tidsödande då man måste granska andra makroalgers bålar/celltrådar i mikroskop, ofta med hög förstoring för att hitta de mikrosko-

piska arterna. Dessa arter är i regel inte fleråriga utan ettåriga men med olika tid för sin förekomst. Ofta finner man dem dessutom i material från större djup. För att finna de arter som lever i kalkskal måste man lösa upp kalken i en svag syra. Någon nyare bestämningslitteratur finns inte. Även om metodiken att studera dessa mikroepifytiska arter är komplicerad, så finns det nog mycket spännande att upptäcka bland dem i blekingska farvatten.

Några exempel på små makroalger presenteras i Fig. 1–6.

Citerad litteratur

- Levring, T. 1940, *Studien über die Algenvegetation von Blekinge, Südschweden*. Lund 1–178.
- Nielsen, R. m.fl. 1995. Distributional index of the benthic macroalgae of the Baltic Sea. *Acta Botanica Fennica* 155.

Floravård av majnycklar vid Kuggeboda

Lars Fröberg och Åke Widgren

Föreningen har sedan 2017 haft ett floravårdsprojekt om majnycklar vid lokalen i Kuggeboda, SO om Ronneby. Lokalen upptäcktes på 1990-talet och beståndet ökade i antal sedan dess fram till 2014, vilket indikerar att det kan ha varit en nyetablering. Därefter har lokalen börjat växa igen och beståndet minskat, vilket föranledde vår insats och idag förefaller det som om populationen börjar öka igen.

Majnycklar *Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis* blev funnen i en hagmark vid Kuggeboda i Ronneby kommun av Ivar Björegren 1997. Arten var i Blekinge tidigare endast känd från de sydvästra kalkområdena i landskapet. Intressant är att det på lokalen även fanns förvildade exemplar av påsklilja och pingstlilja. Ivar rapporterade cirka 20 plantor av majnycklar när han gjorde fyndet. I början av 2010-talet var antalet plantor mycket stort, men samtidigt avtog beteshävdens. Beståndet har hållit sig kvar, men lokalen har successivt vuxit igen.

År 2017 bestämde sig Föreningen Blekinges Flora att försöka restaurera och sköta lokalen, eftersom arten riske-

rade att försvinna p.g.a. igenväxning. Vi startade med markägarens medgivande en röjning på sensommaren 2017 (fig. 1). Bengt Ignell bekämpade främst älgört och gräsvegetation med en trimmer, medan vi andra drog upp plantor av älgört samt öppnade upp brynet till ett angränsande skogsparti, där det också finns spridda plantor, med röjsåg. Eftersom älgörten har en svåruppsdragen jordstam, bestämde vi 2019 att utöka bekämpningen med en insats på våren/försommaren. Samma år noterade vi även att en del exemplar mer liknade en mellanform mellan majnycklar och jungfru Marie nycklar *D. maculata* subsp. *maculata* (Fig. 2). Vi planerar nu att låta göra en DNA-analys

Fig. 1. Röjning vid majnyckel-lokalen i mitten av augusti 2017. Foton Å Widgren.

Fig. 2. Typisk majnycklar (t.v.) och intermediär mot jungfru Marie nycklar (t.h.) på den aktuella lokalen. Foton Jan Thomas Johansson.

av beståndets identitet, vilken i så fall ska genomföras av Mikael Hedrén på Lunds universitet.

Artens förekomster i Blekinge

Den första säkra uppgiften om majnycklar i Blekinge är ifrån början av 1980-talet i rikkärr söder om Siesjö (Fröberg 2006), men det finns även en uppgift redan i Björn Holmgrens flora från Ynde (Holmgren 1942) som inte har kunnat konfirmeras men som sannolikt avser området vid Siesjö. Totalt sex sentida lokaler är kända från Listerlandet varav fyra numera är utgångna på grund av igenväxning.

Underarten är sannolikt gammal i sydvästra Blekinge. Det är anmärkningsvärt att inga tidigare säkra upp-

gifter föreligger härifrån, men den kan möjligen ha varit svår att skilja från närstående taxa. Förekomsten vid Kuggeboda kan däremot vara en introduktion, eftersom en sådan iögonenfallande växt borde ha uppmärksammats tidigare om den funnits där en längre tid. Att den här växer tillsammans med narcisser kan indikera att den har introducerats genom trädgårdsnäringen, möjligen oavsiktligt, men detta är svårt att bevisa. Majnycklar har också uppgivits som etablerad i sen tid på lokaler i södra Småland (Edqvist & Karlsson 2007).

Beståndets status

Majnycklar har ökat vid Kuggeboda från första fyndåret 1997 t.o.m. 2014 då antalet exemplar uppskattades till

Tabell 1. Årlig mängd av majnycklar
Antal exemplar av majnycklar vid Kuggeboda enligt Artportalen för perioden 1997–2020. Uppgift på förekomst utan antal anges med ”+”.

Årtal	Antal ex	Kommentar
1997	20-tal	
1998	+	
2001	+	
2006	+	
2007	+	
2010	621	621 blommande
2011	840	
2012	1146	
2013	1250	
2014	1400	
2015	1050	många sterila
2016	170	
2018	25	säkert fler plantor
2019	100	7 blommande
2020	163	78 blommande

1 400 (Tab. 1). Därefter har en minskning tagit vid, först ganska svag, men sedan drastiskt år 2016 då endast 170 plantor (cirka 12% av maxantalet) observerades. Tyvärr saknar vi siffror från 2017 eftersom floraväktaren för denna lokal (Kjell Pettersson) tragiskt gick bort bara en månad före blomningen av majnycklar detta år. År 2018, dvs. året efter första floravårdsinsatsen, räknades 25 exemplar, året därpå uppskattades antalet till 100 och år 2020 163 ex, vilket indikerar en långsam ökning.

Slutsatser och framtida planer

Majnycklar har tidigare gått tillbaka vid Kuggeboda främst p.g.a. igenväxning, dels av älgört i fältskiktet, dels av träd (mest klibbal). Vi bedömer att arten gynnats av röjningen och är på väg att öka igen, och vi kommer därför att

fortsätta med röjningsinsatserna och på sikt även sköta växtplatsen genom årlig lieslåtter. Ett problem har varit att en del av beståndet står i skugga och kan missgynnas av en alltför plötslig ljusexponering, varför vi varit försiktiga med borttagandet av grenar och småträd.

Ett annat problem för artens vidmakthållande är den förmodade inkorsningen av jungfru Marie nycklar, vilket i förlängningen kan leda till att ren majnyckel försvinner. En liknande utveckling har skett på en lokal utanför Torhamn, där ett bestånd identifierades som en blandning av jungfru Marie nycklar och hybrider av denna med majnycklar (Vestman & Widgren 2017). Majnycklar har aldrig säkert påträffats men bör ha funnits på denna lokal, och har då korsat sig med jungfru Marie nycklar varför rena exemplar av majnycklar inte längre finns kvar. Inte heller jungfru Marie nycklar har setts under senare år. Man kan tycka att vi borde hålla efter de misstänkta hybriderna på Kuggeboda-lokalen för att skydda majnycklarna mot inkorsning, men vi bedömer att naturen här får ha sin naturliga gång.

Citerad litteratur

- Fröberg, L. 2006. *Blekinges Flora*. SBF-förlaget, Uppsala.
- Holmgren, B. 1942. *Blekinges Flora*. Karlskrona.
- Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.) 2007. *Smålands flora*. SBF-förlaget, Uppsala.
- Vestman, T. & Widgren, Å. 2017. Jungfru Marie nycklar x majnycklar i Blekinge. *Blekingebläddran 2017*: 4–7.

Blekingska nyheter i rödlistan 2020

Åke Widgren

I april släpptes den nya rödlistan för Sverige av ArtDatabanken. Åke Widgren rapporterar ändringar i förhållande till Rödlistan 2015, både vad gäller nyttillskott, uteslutna arter och arter som ändrat status.

I april i år presenterades den reviderade nationella rödlistan. Revidering av listan har skett vart femte år sedan 1990. Ett stort antal nya arter, underarter och varieteter infördes i listan samtidigt som några tidigare rödlistade växter klassades som livskraftiga och därmed uteslöts ur rödlistan. Den största förändringen är att 412 arter av hökfibblor (skogs-, hag-, kratt- och klippfibblor) nu rödlistas (2015 rödlistades 327 hökfibblearter). Av dessa är 19 kända från Blekinge. Nedan redovisas de förändringar som är av blekingskt intresse, med särskild fokus på de som ingår i floraväxteriet. Aktuell rödlistningskategori anges inom parantes.

Hotkategorier

De taxa (arter, underarter och varieteter) som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna *Nationellt utdöd* (RE), *Akut hotad* (CR), *Starkt hotad* (EN), *Sårbar* (VU), *Nära hotad* (NT) eller *Kunskapsbrist* (DD) benämns *rödlistade*. De rödlistade växter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns *Hotade*, och det är dessa som ingår i floraväxteriet. Växter som varit rödlistade men som inte längre är det, samt de som i övrigt inte uppfyller kriterierna, benämns *Livskraftiga*

(LC). Ett fåtal har klassats som NA *Ej tillämplig*, vilket innebär att de inte kan rödlistas. Det kan bero på olika orsaker, som att de inte varit bofasta i landet tillräckligt länge eller att de förlorat sin art- eller underartsstatus. Rödlistningen görs enligt fastställda kriterier som bygger på bland annat minskande population, fragmenterad utbredning och antal lokaler. Mer information finns i den tryckta rödlistan (ArtDatabanken 2020) och på ArtDatabankens hemsida <http://www.artdatabanken.se>.

Nya taxa i rödlistan 2020

Arter

Aphanes australis småjungfrukam (NT)
Buglossoides arvensis sminkrot (NT),
 har tidigare bara varit rödlistad på underartsnivå.
Carex caryophyllea vårstarr (NT)
Carex ericetorum backstarr (NT)
Crepis tectorum klofibbla (NT)
Epilobium obscurum mörk dunört (NT)
Festuca arenaria gråsvingel (NT)
Lathyrus niger vippärt (NT)
Phleum phleoides flentimotej (NT)
Rhynchospora fusca brunag (NT)
Sagina maritima strandnarv (NT)
Sagina subulata sylnarv (NT)
Salicornia europaea glasört (NT; Fig 1)

Scorzonera humilis svinrot (NT)
Selinum carvifolia krusfrö (NT)
Sparganium gramineum flotagräs (VU)
Trifolium aureum gullklöver (NT)
Valeriana dioica småvänderot (VU)
Veronica spicata axveronika (NT)
Viola rupestris sandviol (NT)
Zostera marina ålgräs (VU)

Underarter/varieteter

Galium spurium subsp. *vaillantii* småsnärjmåra (NT)
Ranunculus polyanthemos subsp. *polyanthemos* vanlig backsmörblomma (NT), tidigare rödlistad på artnivå.

Småarter

Hieracium adventicum (DD), bedömd som utdöd i Blekinge
Hieracium aequilatum (NT)
Hieracium anthracostylum (EN)
Hieracium aterrimum (VU)
Hieracium baliophyllum (NT)
Hieracium concinnatum (CR), en lokal vid Karlskrona som är den enda kända i världen.
Hieracium hypomallum (VU)
Hieracium imberbe (EN)
Hieracium insertum (NT)
Hieracium maculato-ornatum hårig kartfibbla (VU)
Hieracium maurostylum (VU)
Hieracium ohlsenii (NT)
Hieracium protractifrons (EN)
Hieracium pseudopachydon (NT)
Hieracium sparsiguttatum (VU)
Hieracium stenocranoides (NT)
Hieracium symmetricum (EN)
Hieracium unguiculatum (VU)
Hieracium zygophorum (EN), bedömd som utdöd i Blekinge.

Fig. 1. Glasört har blivit rödlistad som NT. Foto K. Petterson.

Rubus decurrentispinus fintandat björnbär (VU)
Taraxacum conspersum plumpmaskros (EN)
Taraxacum dissimile solmaskros (CR)
Taraxacum pallidilateritium murmaskros (DD)
Taraxacum remotilobum gluggmaskros (EN) bedömd som utdöd i Blekinge.

Växter som flyttas från LC eller NT till högre hotkategori (ingår nu i floraväxteriet)

Alchemilla plicata trubbdaggkåpa (VU), bedömd som utdöd i Blekinge.
Alchemilla xanthochlora kustdaggkåpa (VU), en lokal vid Siesjö, eventuellt utgången.
Blysmus compressus plattsäv (VU)
Blysmus rufus rödsäv (VU)
Goodyera repens knärot (VU)
Viola stagnina strandviol (VU)

Växter som flyttas från högre hotkategori till NT eller till LC (ingår nu inte i floraväxteriet)

Aira caryophyllea vittätel (NT)
Alyssum alyssoides grådådra (NT)

Carex pulicaris loppstarr (NT)
Centaureum erythraea var. *capitatum*
 flockarun (NT)
Holosteum umbellatum fågelarv (NT)
Hypochaeris maculata slätterfibbla
 (NT)
Ononis spinosa subsp. *hircina* stallört
 (NT)
Ornithopus perpusillus dvärgserradella
 (LC)
Petrorhagia saxifraga klippnejlika
 (NT)
Polygonum aviculare subsp. *excelsius*
 stolt trampört (NT)
Potentilla heptaphylla luddfingerört
 (NT)
Radiola linoides dvärglin (NT)
Tragopogon dubius stor haverrot (NA),
 anses numera inte ha varit bofast
 länge nog för att kunna rödlistas.

Utöver de som räknas upp ovan har ett 10-tal blekingeväxter klassats ner från NT till LC.

Några kommentarer

Småvänderot, som nu rödlistats som VU, har ett stort antal lokaler i västra Blekinge. De flesta utgörs av sumpskogar med källflöden eller annan fuktig mark med ytnära rörligt grundvatten. En del lokaler är beteshävdade. Vi har valt att prioritera arten i floraväkteriet 2020 och hoppas kunna besöka de flesta av de kända växtplatserna under året.

Flotagräs, rödlistad som VU, växer i näringsfattiga sjöar och har också en västlig utbredning i länet men är svårinventerad och kräver så gott som alltid båt. Om det är möjligt så gör vi kanske en viss satsning på den 2021.

Strandviol, rödlistad som VU, har bara en handfull lokaler, kring Nässjön, vid Siesjö och på Kråkenabben på Listerlandet och kan förhoppningsvis bli inventerad i år.

En rödlistad art som säkert väcker förvåning är ålgräs (bandtång). Att den nu rödlistats som sårbar (VU) beror på att den minskat starkt på västkusten. Ingenting tyder idag på att det skett en sådan minskning i våra vatten. Dessutom är den i praktiken omöjlig att floravakta, utan måste lämpligen följas upp inom den nationella miljöövervakningen.

Plattsäv, som nu lyfts från NT till VU, växer i Blekinge främst på havsstrandängar men sällsynt även på fuktängar i inlandet. Arten har ett 50-tal lokaler med övervikt för Listerlandet och länets östligaste del.

Rödsäv, som även den lyfts från NT till VU, växer liksom plattsäv i havsstrandängar. Arten har ett mycket stort antal lokaler, framförallt i länets östra del. Att inventera alla dessa är en utmaning, men fullt möjlig att genomföra. Chansen att hitta nya lokaler är nog också god. En sak är säker. Vi kommer inte att vara sysslolösa.

Citerad litteratur

ArtDatabanken 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona
 E-post: cotula@gmail.com

Föreningen Blekinges Flora, bokauktion hösten 2020

På höstmötet den 10 oktober anordnar Föreningen Blekinges Flora en auktion på botaniska böcker och en stereolupp som donerats till föreningen i samband med Arne Rybergs och Nadja Niordsons bortgångar. Förteckningen omfattar drygt 100 objekt och kommer att ligga på föreningens hemsida <www.blekingesflora.se>.

Förfarande

- För flertalet objekt är utgångsbudet minst 20 kr och högre bud avrundas till jämna 10-tal kronor. Serier delas ej utan hålls ihop. För värdefulla verk anges ett förutbestämt utgångsbud.

- De som ej har möjlighet att närvara vid höstmötet kan lämna bud genom

e-post till Lars Fröberg (larsfroberg-lund@gmail.com), med angivande av vilka objekt som man vill bjuda på, samt vilket bud man vill lägga för respektive objekt. Bud är bindande och om någon vid mötet bjuder på samma objekt kommer auktionsförättaren att bjuda emot å budgivarens vägnar.

- Om flera angivit samma bud genom e-post på ett objekt avgör lotten vem som får det.

- Objekt som man tillförskansat på plats kan man få direkt mot kontant betalning eller via swish (123-161 30-90). De som bjudit via e-post får besked om var de kan hämta objekten mot betalning, eller be om att de skickas varvid portokostnad tillkommer.

Årets växt och mossa

Svenska Botaniska Föreningen (SBF) har utsett springkorn *Impatiens noli-tangere*, blekbalsamin *I. parviflora* och jättebalsamin *I. glandulifera* till årets växter, varav alla är kända från Blekinge (springkorn dock sällsynt).

Alla är välkomna att rapportera fynd av dessa i år. Uppgifterna ska bestå av fyndplats, biotop, mängd, datum och observatör, och kan antingen rapporteras direkt i Artportalen eller genom att skicka in blanketter. Gå in på SBF:s hemsida (www.svenskbotanik.se)

(www.svenskbotanik.se/arets-vaxt/), där det står om arterna, samt där man kan ladda ner blanketter.

SBF har även utsett piprensarmossa *Paludella squarrosa* som årets mossa. Arten är inte känd från Blekinge, men är funnen i Skåne och Småland. Beskrivning av den kan fås på <<http://www.mossornasvanner.se/index.php/category/mer-om-mossa/arets-mossa/>>. Den går att rapportera på motsvarande sätt (www.svenskbotanik.se/arets-vaxt/arets-mossa/).

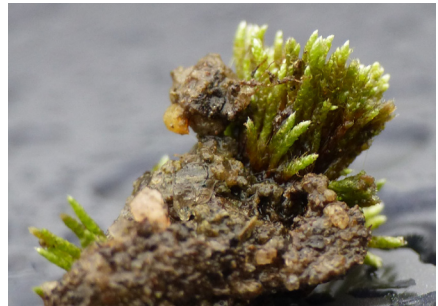
Rapport från mosskursen i Bräkne-Hoby november 2019

Olle Holst och Johan Wolgast

Olle Holst hade redan ett drygt år tidigare erbjudit styrelsen att hålla en mosskurs i föreningens regi. Johan Wolgast, som redan var intresserad av mossor, erbjöd sig att hjälpa till på olika sätt och genom Inger Arvidsson, som jobbar på folkhögskolan i Bräkne-Hoby, kunde de använda skolan som bas för kursen. Trots det regniga vädret blev det en mycket trevlig och lärorik kurs, varvad av teori, exkursioner och mikroskopering av hemtaget material. Utöver undervisning av nybörjare, som var grundtanken, blev även flera intressanta arter av mossor funna under helgen.

Blekinge hör nog till de landskap i Sverige som är sämst utforskade vad mossor beträffar. Orsakerna till detta är rimligen flera; få mossintresserade som är ute och letar är nog en av dem. Ett undantag som måste nämnas är dock Ivar Björegren som under många år intresserat sig för denna artgrupp och varit en flitig rapportör på Artportalen. I ett försök att sprida och stimulera mossintresset i Blekinge, ordnades i Blekinges Floras regi, delvis i samarbete med Mossornas Vänner, en mosskurs

under hösten 2019. Kursen genomfördes under helgen 9–10 november med förläggning och tillgång till utmärkta lokaler för både föreläsningar och mikroskopövningar på folkhögskolan i Bräkne-Hoby. Redan på fredagen den 8 november tjuvstartade kursledningen (= OH och JW) genom att rekognosera lämpliga lokaler i närheten. Tolv personer med varierande erfarenhet av mossor slöt upp för att, genom både teori och praktik, lära sig mer om dessa naturens små gröna konstverk.

Fig. 1a. Kopparbryum och **b.** silvermossa. På parkeringen vid Bräkneån fann vi dessa två Bryum-arter, varav den förstnämnda endast har ett 10-tal aktuella lokaler i Blekinge. Foton F. Horney.

Fig 2. Området intill Bräkneån vid Dönhult bjöd på många mossarter som kunde avnjutas trots regnet. Foto F. Horney.

Kursen var upplagd som en blandning mellan teoriföreläsningar, fältstudier och mikroskoperingsövningar. Föreläsningarna var på teman som mossornas fortplantning och spridning, fältutrustning, utrustningen hemma, bestämning av mossor, litteratur, insamling för herbariet m.m.

Efter samling på lördagens morgon, allmän genomgång av vad som skulle hända under helgen och en inledande teorigenomgång, körde vi upp till Dönhults kvarnplats vid Bräkneån. Redan där vi ställde bilarna hittades den vackra kopparbryumen *Bryum alpinum* (Fig. 1a) vars vetenskapliga namn är lite förvillande. Det är ju inte i fjällen man hittar den. Här växte också den mycket vanliga silvermossa *B. argenteum* (Fig. 1b). Vi gick nedström längs ån och tittade efter mossor på stenar och stammar (Fig. 2). Skruvbryum *Bryum capillare*, mussvansmossa *Isoetecium myosuroides*, stor gräsmossa *Brachythecium rutabulum*, trubbfjädermossa *Homalia trichmanoides*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus* och kakmossa *Hedwigia ciliata* var några

av de bladmossor vi plockade med för närmare studier i labbet. Levermossor som bandmossa *Metzgeria furcata*, hjälmfrullania *Frullania dilatata*, bräkenmossa *Plagiochila asplenioides*, trädporrella *Porella platyphylla* och lundlummermossa *Barbilophozia barbata* noterade vi också. I ån växte som väntat stor näckmossa *Fontinalis antipyretica*. Här plockade Åke också fram den betydligt mindre vanliga hårklomossan *Dichelyma capillaceum*. Arten har tidigare varit rödlistad men har visat sig vara betydligt vanligare än man tidigare trott. Över 90% av världspopulationen lär finnas i Sverige. Dock är den faktisk fortfarande fridlyst!

Efter besöket vid Bräkneån körde vi upp till ett igenlagt grustag nära Hjalmsa. Här fanns det, som väntat, gott om mossor som trivs på grus och torrmarker. Till torrmarksarterna vi noterade hörde enbjörnmossa *Polytrichum juniperinum*, hårbjörnmossa *P. piliferum*, blek gräsmossa *Brachythecium albicans* och spärraggmossa *Racomitrium elongatum*. Den senare med bara några få fynd från Blekinge

Tabell 1. Artlista på mossor sedda under kursen 9–10 november, samt vid före-kursion 8 november. De fyra lokalerna listas här nedan. Uppgifterna är inlagda på Artportalen; vanliga arter noterades inte på alla lokaler.

Lokaler

L1: Dönhult, kvarnen vid Bräkneån (RN: 62361-14564), 2019-11-09

L2: Dönhult, f.d. grustäkt (RN: 62368-14559), 2019-11-09

L3: Bräkne-Hoby, folkhögskolan och kyrkogården (RN: 62332-14573–77), 2019-11-10

L4: Bräkne-Hoby, 3 km NNO om samhället (62375–76-14588), 2019-11-10

Atrichum undulatum vågig sågmossa. L1 på jord i ädellövskog.

Aulacomnium androgynum liten räffel-mossa. L4 på stubbe i blandskog.

Aulacomnium palustre räffel-mossa. L4 på humus i blandskog.

Barbilophozia barbata lundlummermossa. L1 på sten i ädellövskog.

Blasia pusilla lerbålmossa. L2 på grus i täktområdet.

Brachythecium albicans blek gräsmossa. L2 på grus i vägkanten.

Brachythecium rutabulum stor gräsmos-sa. L1 på sten i ädellövskog.

Bryum alpinum kopparbryum (Fig. 1a). L1 grusvägkant vid p-platsficka.

Bryum argenteum silvermossa (Fig. 1b). L1 grusvägkant vid p-platsficka.

Bryum capillare skrubvbryum. L1 på sten i ädellövskog.

Bryum pseudotriquetrum myrbryum. L2 på grus i täktområdet.

Campylopus introflexus hårnervmossa. L4 på humus i blandskog.

Ceratodon purpureus brännmossa. L2 på grus i täktområdet.

Climacium dendroides palmossa. L2 på grus i täktområdet.

Dichelyma capillaceum hårklomossa. L1

vid åkant på sten.

Dicranella heteromalla smaragdmossa. L4 på jord i blandskogsglänta.

Dicranoweissia cirrata kustsnurrmossa. L3 på lövträd i parkmiljö.

Dicranum polysetum vågig kvastmossa. L4 på humus i blandskog.

Dicranum scoparium kvastmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Diplophyllum obtusifolium jordveckmossa. L4 på jord i blandskogsglänta.

Fissidens adianthoides stor fickmossa. L2 på grus vid damm i täktområdet.

Fontinalis antipyretica stor näckmossa. L1 vid åkant på sten.

Frullania dilatata hjälmfrullania. L1 på ask i ädellövskog.

Funaria hygrometrica spåmossa. L2 på grus i kanten av bränt område.

Grimmia pulvinata hårgrimmia. L3 kyrko-gårdsmur på cement.

Hedwigia ciliata kakmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Homalia trichomanoides trubbfjädermos-sa. L1 på lönnbas i ädellövskog.

Homalothecium lutescens kalklockmossa. L1 på lövträd i ädellövskog.

Homalothecium sericeum guldlockmossa. L3 på ask i parkmiljö.

Hylocomium splendens husmossa. L1 på jord i ädellövskog.

Hypnum cupressiforme cypressfläta. L1 på lönn i ädellövskog.

Isothecium myosuroides mussvansmos-sa. L1 på sten i ädellövskog.

Kindbergia prolunga spärrsprötmossa. L3 på jord i parkmiljö.

Leucodon sciuroides allemossa. L3 på ask i parkmiljö.

Lophocolea bidentata spetsblekmossa. L2 på grus i täktområdet.

Metzgeria furcata bandmossa. L1 på lövträd i ädellövskog.

Mnium hornum skuggstjärnmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Orthotrichum affine strimhättemossa. L1 på ask i ädellövskog.

rapporterade på Artportalen.

I de mera fuktiga delarna av området hittade vi bland annat palmmossa *Climacium dendroides*, stor fickmossa *Fissidens adianthoides*, lerbålmossa *Blasia pusilla*, myrbrum *Bryum pseudotriquetrum* och storkornsnicka *Pohlia filum*. Fyndet av storkornsnicka är det andra i Blekinge och av myrbrum finns det färre än tio rapporter från landskapet.

Med konvoluten fyllda av mossor återvände vi till folkhögskolan för att närmare examinera vad vi hittat under dagen (Fig. 3) och för lite teori. På kvällen blev det pizza från den lokala leverantören och några fortsatte att mikroskoperera till sent.

Fig. 3. Kvällsarbete vid mikroskoperna under överinseende av Olle. Foto L. Fröberg.

Orthotrichum diaphanum hårhättemossa.

L3 på stenstolpar i väggkant.

Orthotrichum lyelli stor hättemossa. L3 på apel i parkmiljö.

Plagiochila porelloides bräkenmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Plagiomnium affine skogspraktmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Plagiomnium undulatum vågig praktmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Pleurozium schreberi väggmossa. L1 på jord i ädellövskog.

Pogonatum urnigerum stor grävlingmossa. L2 på grus i täktområdet.

Pohlia filum storkornsnicka. L2 på grus i täktområdet.

Polytrichastrum formosum skogsbjörnmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Polytrichum juniperum enbjörnmossa. L2 på grus i väggkanten.

Polytrichum piliferum hårbjörnmossa. L2 på grus i väggkanten.

Porella platyphylla trädporella. L1 på lönn i ädellövskog.

Pseudoscleropodium purum pösmossa.

L1 på jord i ädellövskog.

Ptilium crista-castrensis kammossa. L4 på humus i blandskog.

Racomitrium aciculare bäckraggmossa. L3 på sten (sipperyta) i parkmiljö.

Racomitrium elongatum spärraggmossa. L2 på grus i väggkanten.

Racomitrium heterostichum bergraggmossa. L3 på sten i parkmiljö.

Racomitrium lanuginosum grå raggmossa. L2 på grus i täktområdet.

Radula complanata samboradula. L1 på ask i ädellövskog.

Rhytidiadelphus loreus västlig hakmossa. L1 på sten i ädellövskog.

Rhytidiadelphus squarrosus gräshakmossa. L1 på jord i ädellövskog.

Sciuro-hypnum curtum spretgräsmossa. L4 på humus i granplantering.

Syntrichia ruralis takmossa. L1 på lönn i ädellövskog.

Tortula muralis murtuss. L3 på cement i parkmiljö.

Ulota crispa krushättemossa. L1 på lövträd i ädellövskog.

Fig. 4. Hättemossor och samboradula kan man finna på slät bark. Foton F. Horney.

På söndagen ägnade vi en del tid åt träden och berghällarna runt folkhögskolan. Inte minst en gammal fruktträdgård i utkanten av området blev undersökt noga. Trädbark är alltid spännande. Här noterade vi arter som stor hättmossa *Orthotrichum lyellii*, allémossa *Leucodon sciuroides* och takmossa *Syntrichia ruralis*. På muren runt kyrkan växte hårgrimmia *Grimmia pulvinata* och guldlockmossa *Homalothecium sericeum* och en stenstolpe längs vägen pryddes av hårhättmossa *Orthotrichum diaphanum* med sina karakteristiska färglösa bladspetsar.

En del svampar och lavar slank också in i anteckningarna: gulmjöl *Chrysothrix candelaris* och grön spiklav *Calicium viride* får representera lavarna. Av svampar kan nämnas korallticka *Grifola frondosa*, almrostöra *Hymenochaete ulmicola* och skilerticka *Inonotus cuticularis*.

Sista lokalen vi besökte var en tämligen trivial barrskog vid Rödby, NNO om Bräkne-Hoby. Här kunde vi studera bland annat liten räffelmossa *Aulacom-*

nium androgynum med sina typiska groddkornssamlingar, räffelmossa *A. palustre*, den vackra kammossen *Ptilium crista-castrensis*, spretgräsmossa *Sciuro-hypnum curtum*, smaragdmossa *Dicranella heteromalla* och jordveckmossa *Diplophyllum obtusifolium*. Den senare var första fyndet i Blekinge enligt provinskatalogen i Artportalen!

Under helgen hittade vi drygt 60 arter (Tab. 1) varav många vanliga. Men det var ju också meningen, kursen var ju ägnad åt nybörjare. Intresset var stort så vi återkommer med all säkerhet med en ny kurs så småningom!

Avslutningsvis ett stort TACK till Inger Arvidsson som hjälpte till att fixa lokalerna och boendet på folkhögskolan och till Tomas Hallingbäck som ställt sitt presentationsmaterial till förfogande. Tack också till Torbjörn Tyler för hjälp med bestämningen av vissa arter.

Olle Holst, olle.holst@comhem.se
Johan Wolgast, johanwolgast@yahoo.co.uk

Fyndrapporter 2020

Intressanta fynd av kärlväxter, mossor och svampar i Blekinge från 2019 rapporter. Angivna koordinater motsvarar Rt90; LD = Biologiska museet, Lund; S = Riksmuseet i Stockholm; ! = granskad av ...

Kärlväxter

Cenchrus (Pennisetum) macrourus svansborstgräs. Karlskrona sn, Trossö, Borgmästaregatan (14862-62258) Trottoarkant, invid husvägg, 1 planta 2019-11-17 Åke Widgren (LD, !L. Fröberg; ny för Blekinge, andra fyndet i landet).

Ceratophyllum demersum hornsärv. Nätraby sn, Björkerydssjön (RN: 14817-62371) Näringsrik sjö 2019-07-31 Åke Widgren, Tomas Burén (få sötvattenslokaler i Blekinge).

Cotula coronopifolia kotula. Torhamn sn, Inlängan, södra stranden (RN: 14976-62132) Havsstrandäng 2019-07-28 Björn Berglund (Få lokaler i östra Blekinge, men troligen på spridning).

Crocus chrysanthus bågarkrokus. Karlskrona sn, O om Palanderska gården (RN: 14867-62265) Parkmiljö/gräsmatta, förvildad 2019-03-15 Åke Widgren (LD, !T. Tyler). Få fynd i Blekinge.

Hieracium pristophyllum hajfibbla. Augerum sn, Hagatorpet (RN: 14959-62478) Hagmark 2019-06-24 Åke Widgren, Sofie Willman (LD, !T. Tyler; få lokaler i Blekinge).

Misopates orontium kalvnos. Ramdala sn, Senoren, Torp (RN: 14970-62210) Ruderatområde med jord-

högar, 2 plantor 2019-10-06 Åke Widgren (få lokaler i Blekinge).

Nepeta cataria kattmynta. Sölvesborg sn, Sölve miljöstation (RN: 14269-62157) Jordhög, 1 planta 2019-06-13 Ivar Björegren (få fynd i Blekinge).

Nymphaea x marliacea parknäckros. Sturkö sn, O om Uttorps naturreservat (RN: 14926-62165) Vattenfyllt stenbrott, ett mindre bestånd 2019-07-10 (vitblommig sort); Jämjö sn, Färskesjön, sydspetsen (RN: 15031-62249) Näringsfattig sjö 2019-07-22 (blekröd sort) båda Åke Widgren; Augerum sn, Bromåla (RN: 14948-62416) Liten damm, 1 planta 2019-08-08 Åke Widgren, Sofie Willman (LD, !T. Tyler; rödblommig sort).

Polygonum aviculare ssp. *excelsius* stolt trampört. Torhamn sn, Stenshamn Käringen (RN: 14985-62113) Klippspringor i strandhällar några meter från stranden, 31 plantor 2019-07-09 Åke Widgren (få lokaler i Blekinge).

Sagittaria sagittifolia pilblad. Nätraby sn, Björkerydssjön (RN: 14817-62371) Näringsrik sjö, 4 plantor 2019-07-31 Åke Widgren, Tomas Burén (få lokaler förutom i Mörrumsån).

Fig. 1. Kejsarskivling. Foto J. Svensson

Mossor

Fissidens fontanus vattenfickmossa. Jämshög sn, Baggeboda, Vitavatten (RN: 14165-62403) Näringsfattig sjö, på minst 3 m djup, 2019-08-30 Åke Widgren, Ivar Björegren (S, !L. Hedenäs; troligen ny för Blekinge).

Svampar

Aureoboletus gentilis gyllensopp (Fig. 3). Hjortsberga sn, Öster om Värmansnäs (RN: 62406-14738) Strandskog med ek, bok och tall, 2019-10-10 Joakim Hemberg.

Catathelasma imperiale kejsarskivling (Fig. 1). Öljuhult sn, Gummagölsmåla (RN: 62531-14513) kalkgranskog, 2019-08-31 Jonny Svensson (ny för Blekinge).

Fig. 2. *Pyropyxis rubra*. Foto J. Svensson

Mycena juniperina. Hjortsberga sn, Johannishus (RN: 14763-62334) På enestörar 2019-10-21 Åke Widgren (!J. Svensson; ny för Blekinge).

Pluteus aurantiorugosus rödskölding. Bräkne-Hoby sn, Björkeryd (RN: 62403-14550) På grov asphögstubbe i ädellövskog med aspinslag, 2019-10-08 Joakim Hemberg (ny för Blekinge).

Fig. 3. Gyllensopp. Foto J. Hemberg.

Författarinstruktioner

Detta är föreningens medlemshäfte och skickas ut 1 gång per år, under våren. Vi presenterar intressanta fynd och ger en rapport från floraväkteriet. Dessutom ges referat från föreningens aktiviteter, kommande programpunkter och andra botaniska aktiviteter med anknytning till föreningen. Vi publicerar även specialinventeringar, samt diverse systematiska utredningar som har anknytning till landskapet.

Manus kan skickas till föreningens redaktör, Lars Fröberg (larsfroberglund@gmail.com). När ni skickar in era bidrag måste bilder och tabeller skickas separat från textdokumentet. Redaktionen och föreningen ansvarar inte för författarnas åsikter.

Pyropyxis rubra (Fig. 2). Backaryd sn, Klåvben (RN: 62487-51396) brandfält, 2019-09-04 Jonny Svensson (ny för Blekinge).

Tricholoma apium Lakritsmusseron. Bräkne-Hoby sn, Strångamåla (RN: 6240784 1455318) Sluttning med talldominerad blandskog, 2019-10-17 Joakim Hemberg.

Lavar

Agonimia allobata Slät fjälllav. Hjortsberga sn, Värmansnäs (RN: 62404-14735) På ek i naturskogsartad blandskog med ek, bok, tall och gran, 2019-05-17 Joakim Hemberg (ny för Blekinge).

Innehåll

3	Förord
4	Vildris i Blekinge
9	Små marina makroalger i Blekinge
13	Floravård av majnycklar
16	Nya Rödlistan
19	Bokauktion
19	Årets växt och mossa
20	Mosskurs i Bräkne-Hoby
25	Fyndrapporter